

Zoals bekend worden de Nieuwstadters "foetelaers" genoemd.
In de Maasgouw van 1879 stond onderstaand vers.

De Futel¹

(In het Sittardsch taaleigen)

De Nüschtad ², èns en plaatsch mit wäl
En mit e schterk kasteel,
Al is ze nu e simpel dörp,
Vereerde zeer fideel
Es pátrones sinte-Birgit,
En koumaad ³ op te welt;
Mä hieueur waar bie boerelü
Hör fees^t nog al geteld.
Van alle kanjtjeⁿ koumeⁿ zie
Där här ⁴ in höer oktaaf
En reipeⁿ veur hün kui en ös
Birgitte's zängheⁿ aaf.
Zie koumeⁿ mit heel vöel vertroeⁿ
En gein läeg henj daobie;
Waat waar in 't veurdeil van de kirk
En van de börgerie.
Nu woord^t waal èns al dat profiet
Totaal veur hün mankeirt
Door 't wäer, dat nu ouch nog zo dèks
De lü hün hoap rüineirt.
Want eine nate weinjter noum
De Nüschtädter graof mit ⁵;
Gein angher lü bezuikdeⁿ dan
D'octaaf vaⁿ sint-Birgit.
Dit överkoúm hün ménnig jaor
En maakde hün bedrökt;
Het fees^t vervéil, nu het zo dèks
Door 't wäer al waar mislökt.
De Wiesheid van de schtad begreep
Dat dit neit zó koos gaon,

En brouk zich lang de kop dörmüt
Waat hie mous zeen gedaon.
Het fees^t verzèttenⁿ koos ze neit,
Mä, es het muig[']lik waar,
Zou het toescheⁿ ⁶ mit en angher plaatsch
Hoër helpeⁿ ut 't gevoar.
Ze zuikde nu ene patroon
Dä in de zomer koum,
Wotäenghe 't dörrer, dat höem haauw,
Hoër patrones dan noum.
Nü koos me zeen wie sint-Birgit
Door anghere woord^t begeert;
Broukzittert bouw ⁷ veur höer sint-Jan
Dä 't vruiger haauw vereerd.
De Nüschtad noum höm daadlik aan;
Zieⁿ fees^t veil in den tied
Wo ze vaⁿ groote natigheid
Haopde te zeen bevried.
Mä wenig wun ze bie den toesch,
Al haauw ze vöel verwach^t;
Waar 't wäer ouch dreug wie zaod, sint-Jan
Woord^t toch neit erg bedach^t.
Mär sint-Birgit inⁿ Broukzittert
Bezuikdeⁿ junk en aauwt;
De groote luip nao höer oktaaf
Is nu nog neit verflaauwt.

Doa 't doen van eineⁿ schlechten toesch
Verfutlen heischt in 't plat,
Is futel al sär langen tied
De binaam van Nüschtad.

M.

1. **Futel** van futelen = verkwanselen, voor een appel en een ei verkoopen.
In het Sittardsch dialekt wordt de **u** als Duitse **u** (oe) uitgesproken.

2. Nieuwstadt, eene gewezen Geldersche vesting, is gelegen aan den voet der heuvelen, waarop de kerspels Millen en Havert van het voormalig ambt Millen, thans kreits Heinsberg, zijn gebouwd, in eene vlakte die het water ontvangt, dat van de hoogten nabij Sittard en de aangrenzende dorpen zich langs Susteren een weg baant naar de Maas. Deze plaats was vroeger bij ongunstig weer niet genaakbaar, daar de toegangswegen naar de stad, door het vocht doorweekt, vooral des winters onbegaanbaar waren. Vóór eeuwen — dus verhaalt ons de sage — werd te Nieuwstadt de H. Brigida vereerd; haar feest viel echter in een slecht seizoen (1 Februari), wanneer de geloovigen niet dan moeilijk in de stad konden komen. Men veruilde daarom, niet zonder groot nadeel voor den offer der kerk, de H. Brigida met den H. Johannes van Broeksittard, die op 24 Juni wordt gevierd. Sedert dien tijd heeft Nieuwstadt den naam van **futel** (foetel).

3. **Koumaad** = koemeid.

4. **Där här** = daarheen.

5. **Graof mit nümme** of **mit laote** = beet nemen. Hier dus met andere woorden: de Nieuwstadters hadden van een natten winter veel te lijden.

6. **Toeschen** = ruilen; **toesch** = ruil. —
Te Sittard, even als in de meeste plaatsen van Limburg, wordt de **sch** als Duitse **sch** (gelijk in **schreiben**) uitgesproken.

7. **Bouw**, onv. verl. tijd van **beijen** = bieden; **bouw** = bood.